

Kyrkorådet

2017-02-27

1(14)

## Plats och tid

Ceciliasalen, Kyrkans Hus, V Ringgatan 9, Enköping  
2017-02-27 kl 19.00—20.45

## Beslutande

Laila Berglind (S)  
Mats O Karlsson (S)  
Sigbritt Dahlberg (S)  
Britt-Marie Pehrsson (S)  
Ulla Sjödin (C)  
Bengt Wahlberg (C), ordförande  
Anitha Ericsson (C), ersättare för Bengt Thorsell (C)  
Bo Reinholdsson (KR)  
Petter von Sydow (BA), ersättare för Marie Johansson (BA)  
Carl Hermelin (BA)  
Tommy Myrsell (BA)  
Lennart Thorstensson (BA)  
Kyrkoherde Anders Grape  
Ersättarna Torbjörn Andersson (S), Henrik Wahlström (S) och Monika Åberg (ViSk)  
Kyrkogårdsmästare Ann-Sofie Hansson  
Kanslichef Monika Qvarnström

## Övriga deltagande

## Utses att justera

Mats O Karlsson

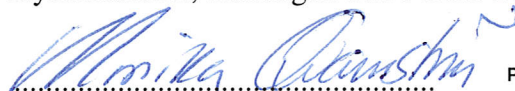
Sigbritt Dahlberg

Justerings  
plats och tid

Kyrkokansliet, måndagen den 6 mars 2017 kl 09.00

## Underskrifter

## Sekreterare



Paragrafer 1-10

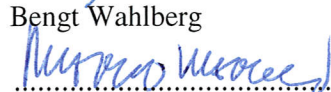
Monika Qvarnström

## Ordförande

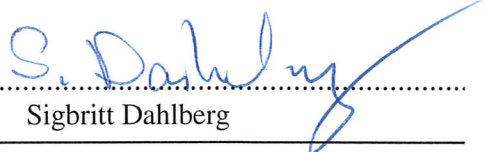


Bengt Wahlberg

## Justerande



Mats O Karlsson



Sigbritt Dahlberg

## Organ

## Sammanträdesdatum

## Datum för anslags uppsättande

Datum för anslags  
nedtagande

## Förvaringsplats för protokollet

Kyrkokansliet, Kyrkans Hus, Västra Ringgatan 9,  
Enköping

## Underskrift

.....

Utdragsbestyrkande

**Förteckning över ärenden ingående i protokollet**

- Kr § 1 Fastställande av dagordningen
- Kr § 2 Anmälan om arbetsutskottets och kyrkogårdsutskottets protokoll
- Kr § 3 Rapporter
- Kyrkoherdens verksamhetsrapport
  - Kanslichefens verksamhetsrapport
- Kr § 4 Organisationsförändring i Villberga
- Kr § 5 Fastighetsreglering avseende Kungs-Husby församlingshem
- Kr § 6 Hantering av gravvårdar/platser vilka klassats som kulturhistoriskt värdefulla
- Kr § 7 Gravvårdsinventering och kulturhistorisk klassificering av gravvårdar på sex stycken kyrkogårdar i Tillinge arbetsområde samt Arnö kyrkogård
- Kr § 8 Gravvårdsinventering och kulturhistorisk klassificering av S:t Olofs kyrkogård
- Kr § 9 Ändring av kyrkorådets nästa sammanträde
- Kr § 10 Meddelanden

---

**Kr § 1****Fastställande av dagordningen**

Dagordningen fastställs

---

**Kr § 2****Anmälan om arbetsutskottets och kyrkogårdsutskottets protokoll**

Ordföranden anmäler arbetsutskottets protokoll från 2017-01-30 samt kyrkogårdsutskottets protokoll från 2017-01-17.

Kyrkorådet lägger protokollen till handlingarna.

---

BW

max

St

Utdragsbestyrkande

**Kr § 3****Rapporter****Kyrkoherdens verksamhetsrapport**

- Den 21/2 startades ett språkcafé. Till första träffen i S:t Lars kom 20 personer.
- Under sportlovet har det varit aktiviteter och utflykter för barn. Tillsammans med församlingen ordnade majblommekommittén en utflykt för flyktingbarn.
- En träff med ledningsgruppen på Hornö där representanter från pastoratet samt Hela Människan deltog i syfte att komma överens om hur kyrkans närvaro på Hornö LVM-hem ska vara.
- Kyrkoherden ska genomföra möten med alla arbetslag under våren, där han ska besöka verksamhet, arbetslagen, enskilda samtal med alla anställda samt möta församlingsråden. Delar ska genomföras tillsammans med personal från kansliet. Det hela är upplagt som en form av internvisitation.
- Instruktioner för samverkans grupper inom pastoratet är under slutförande. Utmaningen har varit att införa en matris i en linjeorganisation. PUR, BoF och PaM är först ut. Ska sjösättas till sommaren.
- Maia-gruppen har återuppstått och nytt samverkansavtal håller på att skrivas. Samverkan mellan kommunala förvaltningar, nykterhetsorganisationer och kyrkan där de glömda barnen ska uppmärksammas.
- Enköpings pastorat strävar efter att ta emot praktikanter, och i vår har beretts plats för två diakonpraktikanter i Enköpings arbetslag.
- "Vandringen" som är en fortsättning på "Vägen", en kurs som stiftet erbjuder, erbjuds nu medarbetare som behöver fördjupa sin förståelse för den kyrka som de tjänar.
- Musik och kyrkan inuti fortsätter även detta år och blir lite mer välbesökt för varje gång. Sist var det i Löt och nästa gång, 23/4, är det i Torsvi kyrka.
- Till komministertjänsten i Enköping är det tre sökande och till tjänsten som arbetsledande komminister i Villberga är det fyra sökande.
- Aktiva utträden ur Svenska kyrkan 2016 var 347 och aktiva inträden var 25.

**Kanslichefens verksamhetsrapport****Fastighetsförvaltning**

- Samtliga tillstånd från länsstyrelsen för underhållsåtgärder på kyrkorna under 2017 har erhållits.
- Besiktning av målningen av kyrkbänkar och panel i Litslena kyrka äger rum den 8/3.
- Fastighetshandläggaren och fastighetsteknikern har gått kurs i nya elsäkerhetslagen som träder i kraft den 1 juli 2017. Ett egenkontrollprogram ska upprättas och anmälan om elinstallationsföretaget (pastoratet) och elinstallatör för regelefterlevnad och ansvarig för egenkontrollprogrammet skall göras till elsäkerhetsverket.
- Fiberanslutningar har beställts till Sparrsätra församlingshem och Vallby kaplansgård. Erbjudandet för fiberanslutning har enbart riktat sig mot privatpersoner. Det fanns dock inget hinder för Enköpings pastorat att för samma pris (plus moms) ansluta sig.

Utdragsbestyrkande

Kyrkorådet

2017-02-27

4(14)

***Ekonomi***

- Bokslutet för 2016 är färdigställt och årsredovisning är upprättade för pastoratet, Breds skogsfond och Gnalinska fonden. Årssammanställningar är upprättade för de fem mindre stiftelserna. Pastoratets revisorer från PwC har utfört revision vid kyrkokansliet den 24/2.

***Personal***

- Tre halvdagar är inbokade för en ergonomisk genomgång av kontorsarbetsplatserna vid kyrkokansliet och i Enköpings församling med John Egan från Enköpingshälsan.

***Information***

- Informatören ska delta i en kurs "att filma med mobilen" den 7 mars.

***Övrigt***

- Arbete med framtagande av policy och handbok för upphandling har påbörjats.
- Verksamhetsstatistiken för 2016 avseende församlingarna är inrapporterade till Svenska kyrkans nationella nivå.

Kyrkorådet noterar informationen.

EW

Mon

SD

Utdragsbestyrkande

**Kr § 4**  
**Au § 93/2016****Organisationsförändring i Villberga**

Föredragning i ärendet av kyrkoherde Anders Grape.

I Villberga finns för närvarande fyra vaktmästartjänster med sammanlagt 235% tjänster samt medel för husmorstimmar med ca 35% tjänstgöring. Tillsammans 270% tjänstgöring.

I samband med pensionsavgångar ses organisationen över och en organisationsförändring gällande ovanstående tjänster föreslås att gälla från 1 januari 2018. Organisationen ser då ut enligt följande:

1 100% vaktmästartjänst  
1 100% vaktmästartjänst  
1 70% vaktmästartjänst  
Tillsammans 270% tjänstgöring

Förslaget innebär att inrättade tjänster utökas med 35%. Medel i budget är dock avsatt för 35% tjänstgöring. Verksamhetsmedel föreslås flyttas till personalstaten. Budgetramen är oförändrad.

**Beslut**

Arbetsutskottet föreslår

**att** kyrkorådet fattar beslut om organisationsförändringen enligt förslaget.

---

**Beslut**

Kyrkorådet beslutar att fastställa organisationsförändringen enligt förslaget att gälla från 1 januari 2018.

---



Utdragsbestyrkande

**Kr § 5****Kr au § 10****Fastighetsreglering avseende Kungs-Husby församlingshem**

I ärendet föreligger av fastighetshandläggaren Veronica Bernström av 2017-01-27 i ärendet upprättad PM.

Den befintliga vattenbrunnen till Kungs-Husby församlingshem erhöll aldrig något godkännande efter att kommunen 2013 beslutade att anläggningen var en s k dricksvattenanläggning och att pastoratet måste lämna prover på vattnet enligt ett provtagningsprogram och som beslutades av kommunen. Den befintliga brunnen var en grävd brunn som var belägen på grannfastighetens åker.

En ny brunn borrades samma år. Efter att vattnet inte erhöll tjänliga analyser beslutades 2014 att ånyo borra en ny brunn. En filteranläggning utifrån dricksvattenanalysen beställdes och monterades i det pumphus som byggdes 2014. Pastoratet fick ändå inte tjänliga analyser. Våren 2016 tillkommer problem genom brist på tillgång av vatten i den nya brunnen. Vattnet i brunnen har klorerats, brunnen har provtryckts och en syring av vattnet genomfördes i december 2016.

Trots alla insatser som gjorts avseende vattentillgången i församlingshemmet så räcker vattnet inte till och det vatten som finns är inte godkänt.

**Beslut**

Arbetsutskottet beslutar

**att** hyresgästen sägs upp på grund av att pastoratet inte kan lösa problemet med vattnet till församlingshemmet samt

**att** föreslå kyrkorådet besluta att till lantmäteriet ingå med ansökan om fastighetsreglering mellan Kungs-Husbys församlingshem (Enköping Kungs-Husby 3:1) och Kungs-Husby kyrka (Kungs-Husby 12:1). Fastighetsregleringen innebär att mark kommer att överföras från församlingshemmet till kyrkan.

**Beslut**

Kyrkorådet beslutar

**att** till lantmäteriet ingå med ansökan om fastighetsreglering mellan Kungs-Husbys församlingshem (Enköping Kungs-Husby 3:1) och Kungs-Husby kyrka (Kungs-Husby 12:1). Fastighetsregleringen innebär att mark kommer att överföras från församlingshemmet till kyrkan.

Utdragsbestyrkande

Kr § 6  
Kr au § 13  
Kgu § 6  
Kr § 16/2016

### Hantering av gravvårdar/platser vilka klassats som kulturhistoriskt värdefulla

Kyrkorådet uppdrog vid sitt sammanträde i mars 2016 till kyrkogårdsutskottet att ytterligare överväga kategorin Kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar och därvid analysera hur stor andel som sannolikt kommer att kunna återupplåtas och dessutom säkerställa att dessa kan finansieras av begravningsavgiften

Under 2015 och 2016 har Upplandsmuseet på uppdrag av Enköpings pastorat utfört en inventering och kulturhistorisk klassificering av alla gravvårdar uppställda tidigare än 1990.

Gravvårdarna har klassificerats i tre olika kategorier:  
Mycket kulturhistoriskt värdefull  
Kulturhistoriskt värdefull  
Ej klassificerad (de som har ett ringa kulturhistoriskt värde)

2016-03-14 § 16 fastställde kyrkorådet de klassificeringar som gäller Mycket kulturhistoriskt värdefulla och Ej klassificerade på de 13 kyrkogårdar som då var färdiginventerade och redovisade av Upplandsmuseet. Kyrkogårdsutskottet fick i samband med detta i uppdrag att ytterligare överväga kategorin kulturhistoriskt värdefulla gravplatser/vårdar och därvid analysera hur stor andel som sannolikt kommer att kunna återupplåtas och dessutom säkerställa att dessa kan finansieras av begravningsavgiften.

Totalt inom samtliga 21 kyrkogårdar har 1787 gravplatser klassificerats som kulturhistoriskt värdefulla. Utifrån kriterierna för klassificeringen har tre undergrupper identifierats.

1. Gravplatsens utformning är värdefull

Med värdefull utformning menas exempelvis stenram, infattningshäckar, annat växtmaterial som t.ex. flankerande tujor eller gravplatsens täckning med t.ex. grus. Dessa gravplatser är mycket möjliga att återupplåta då den nya gravrättsinnehavaren själv kan utforma och låta sätta upp en ny gravsten så länge gravplatsens kulturhistoriskt värdefulla utformning bevaras. Denna grupp omfattar cirka 494 gravplatser.

2. Gravvården har en värdefull utformning

En kulturhistoriskt värdefull utformning av en gravvård kan exempelvis handla om stenens form, material och dekor. Dessa gravplatser/gravvårdar är möjliga att återupplåta om dess ursprungliga form och i vissa fall dekor bevaras. En ny gravrättsinnehavare kan i det allra flesta fall låta göra en ny inskription på gravvården under förutsättning att de kulturhistoriska värdena bevaras.

Utdragsbestyrkande

Kyrkorådet

2017-02-27

8(14)

Denna grupp omfattar cirka 670 gravplatser.

3. Utformning och inskription på gravvården är värdefull

I denna undergrupp finns de gravvårdar som är värdefulla på grund av sin inskription och/eller för att den person som vilar i gravplatsen är intressant ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Dessa värden på gravvårdarna får inte förändras. Gravplatsen kan dock med strikta restriktioner upplåtas igen om den ursprungliga gravvården bevaras. Exempelvis kan det i vissa fall vara möjligt att vända på stenen och förse den tidigare tomma sidan med ny inskription. Det kan också i vissa fall vara möjligt att uppföra ytterligare gravvårdar, även askgravplatser kan anläggas, på gravplatsen så länge den ursprungliga gravvården bevaras. Denna grupp omfattar cirka 623 gravplatser.

Kyrkogårdsutskottet beslutar

**att** föreslå kyrkorådet besluta enligt förslaget med tillägget att gravvårdar i det som benämns som kategori 3. Utformning och inskription på gravvården är värdefull skall hanteras av kyrkogårdsutskottet och godkännas för upplåtelse innan sådan sker

---

Arbetsutskottet beslutar

**att** föreslå kyrkorådet besluta enligt kyrkogårdsutskottets förslag under förutsättning att begravningsavgiften bekostar skötseln av gravvårdar och gravplatser som bedömts som kulturhistoriskt värdefulla.

---

Vid kyrkorådets handläggning av ärendet föreslår kyrkorådets ordförande Bengt Wahlberg att kyrkorådet beslutar att fastställa klassificeringen enligt kyrkogårdsutskottets förslag samt att under nästa mandatperiod utvärdera klassificeringen av kulturhistoriska värdefulla gravvårdar och gravplatser för en eventuell omprövning av klassificeringen.

### Beslut

Sedan ordföranden ställt proposition på arbetsutskottets förslag och sitt förslag beslutar kyrkorådet enligt ordförandens förslag

**att** fastställa klassificeringen enligt kyrkogårdsutskottets förslag samt

**att** under nästa mandatperiod utvärdera klassificeringen av kulturhistoriska värdefulla gravvårdar och gravplatser för en eventuell omprövning av klassificeringen.

---

Utdragsbestyrkande

**Kr § 7****Au § 14****Kgu § 243/2016****Gravvårdsinventering och kulturhistorisk klassificering av gravvårdar på sex stycken kyrkogårdar i Tillinge arbetsområde samt Arnö kyrkogård**

Kyrkogårdsutskottet går igenom bilder på de gravplatser/gravvårdar vilka berörts under möten med referensgruppen, men där Upplandsmuseet inte valt att klassificera enligt referensgruppens önskemål.

Kyrkogårdsutskottet beslutar

**att** med tillägg av ett antal gravvårdar (enligt bilaga) vilka skall klassificeras upp, föreslå kyrkorådet att fastställa Upplandsmuseets inventering och förslag till klassificering av gravvårdar uppställda före 1990 på Enköpings-Näs, Teda, Svinnegarn, Tillinge, Bred, Sparrsätra och Arnö kyrkogårdar.

---

Arbetsutskottet beslutar föreslå kyrkorådet att fastställa klassificeringen enligt kyrkogårdsutskottets förslag under förutsättning att begravningsavgiften bekostar skötseln av gravvårdar och gravplatser som bedömts som kulturhistoriskt värdefulla.

---

Vid kyrkorådets handläggning av ärendet föreslår kyrkorådets ordförande Bengt Wahlberg att kyrkorådet beslutar att fastställa klassificeringen enligt kyrkogårdsutskottets förslag samt att under nästa mandatperiod utvärdera klassificeringen av kulturhistoriska värdefulla gravvårdar och gravplatser för en eventuell omprövning av klassificeringen.

**Beslut**

Sedan ordföranden ställt proposition på arbetsutskottets förslag och sitt förslag beslutar kyrkorådet enligt ordförandens förslag

**att** fastställa klassificeringen enligt kyrkogårdsutskottets förslag samt

**att** under nästa mandatperiod utvärdera klassificeringen av kulturhistoriska värdefulla gravvårdar och gravplatser för en eventuell omprövning av klassificeringen.

---



Utdragsbestyrkande

**Kr § 8**  
**Au § 15**  
**Kgu § 5**  
**Kgu § 251**

**Gravvårdsinventering och kulturhistorisk klassificering av S:t Olofs kyrkogård**

Kyrkogårdsutskottet går igenom kartor på de gravplatser/gravvårdar på S:t Olofs kyrkogård vilka inventerats och klassats av Upplandsmuseet som mycket kulturhistorisk värdefulla och kulturhistoriskt värdefulla.

Kyrkogårdsutskottet beslutar

**att** med tilläggen att även gravplatserna nummer 08 02 0126 och 08 20 00 34 skall klassificeras som mycket kulturhistoriskt värdefulla fastställa Upplandsmuseets kulturhistoriska klassificering gällande mycket kulturhistoriskt värdefulla, kulturhistoriskt värdefulla och ej klassificerade gravvårdar/platser på S:t Olofs kyrkogård.

**att** uppdra till kyrkogårdsmästaren att till sammanträdet i januari ta fram ett förslag gällande kvarter 04, med många gravvårdar från "allmänna varvet", så att detta i sin helhet kan klassificeras som mycket kulturhistoriskt värdefullt. Av förslaget ska framgå vilka gravstenar i kvarter 14 som kan tänkas lämpliga att flytta till område 04. Området skall förses med information om vad gravskicket "allmänna varvet", som upphörde 1964, innebar.

---

Kyrkogårdsutskottet uppdrog 2016-12-12 § 251 till kyrkogårdsmästaren att till dagens sammanträde ta fram ett förslag gällande kvarter 04, med många gravvårdar från "allmänna varvet", så att detta i sin helhet kan klassificeras som mycket kulturhistoriskt värdefullt. Av förslaget ska framgå vilka gravstenar i kvarter 14 som kan tänkas lämpliga att flytta till område 04. Området skall förses med information om vad gravskicket "allmänna varvet", som upphörde 1964, innebar.

Kyrkogårdsmästaren presenterar en 2017-01-05 upprättad promemoria där det redogörs för områdets bakgrund och nuläge samt utifrån det ett förslag på framtida hantering. Bilaga.

Kvarter 04 på S:t Olofs kyrkogård avsattes när kyrkogården invigdes 1932 till det som kallades allmänna varvet. Kvarteret användes på det sättet fram till 1960-talet då gravskicket med allmänt varv helt upphörde 1963.

Omkring 2010 gjordes kistgravarna i kvarteret om till urngravar och numrerades om. Kvarteret i sin helhet bytte benämning från kvarter 04 till kvarter 14.

Utdragsbestyrkande

Kyrkorådet

2017-02-27

11(14)

I samband med detta sparades en del av området i sin ursprungliga utformning och den delen fick behålla den gamla benämningen kvarter 04 och inom detta behölls de ursprungliga gravplatsnumren. Det omfattar gravplatserna 08 04 0296 till och med 08 04 0396 (se kartbilaga).

Enligt ett beslut i kyrkogårdsnämnden 1989-12-06 § 91 klassades hela den del som nu benämns kvarter 04 som kulturhistoriskt värdefullt och gravplatserna skulle inte vara möjliga för återupplåtelse. Området var tänkt att spegla hur ett allmänt varv kunde se ut med ingen sten alls eller med de tidstypiska små stenarna i datum följd, där make och maka ibland kunde hittas med flera gravplatsers mellanrum.

I området finns totalt 45 gravvårdar varav 18 är ditflyttade från andra delar av kyrkogården. De gravvårdar som står på sina ursprungliga gravplatser är ifrån början av 1940-talet och man kan tydligt se hur de är placerade i datumföljd.

Kyrkogårdsmästarens förslag

**att** kvarter 04 klassas som Mycket kulturhistoriskt värdefullt i sin helhet och bevaras i sitt nuvarande skick, d v s inga fler gravvårdar flyttas dit

**att** området fortsättningsvis inte används för test av nya växtsorter då detta inte stämmer med hur allmänna varvsområden såg ut när de var i bruk

**att** en utförligare informationsskylt sätts upp med beskrivning av området samt övergripande om gravskicket allmänt varv

Kyrkogårdsutskottet beslutar

**att** bifalla kyrkogårdsmästarens framlagda förslag

Ledamoten Tommy Myrsell reserverar sig emot den del i beslutet som innebär att området skall bevaras i sitt nuvarande skick och därmed inga fler gravvårdar skall flyttas till kvarteret.

---

### Beslut

Arbetsutskottet beslutar föreslå kyrkorådet besluta i enlighet med kyrkogårdsutskottets förslag för S:t Olofs kyrkogård under förutsättning att begravningsavgiften bekostar skötseln av gravvårdar och gravplatser som bedömts som kulturhistoriskt värdefulla.

---

Vid kyrkorådets handläggning av ärendet föreslår kyrkorådets ordförande Bengt Wahlberg att kyrkorådet beslutar att fastställa klassificeringen enligt kyrkogårdsutskottets förslag samt att under nästa mandatperiod utvärdera klassificeringen av kulturhistoriska värdefulla



Utdragsbestyrkande

gravvårdar och gravplatser för en eventuell omprövning av klassificeringen.

### Beslut

Sedan ordföranden ställt proposition på arbetsutskottets förslag och sitt förslag beslutar kyrkorådet enligt ordförandens förslag

**att** fastställa klassificeringen enligt kyrkogårdsutskottets förslag samt

**att** under nästa mandatperiod utvärdera klassificeringen av kulturhistoriska värdefulla gravvårdar och gravplatser för en eventuell omprövning av klassificeringen.

---

BW

kan

ST

Utdragsbestyrkande

**Kr § 9****Ändring av kyrkorådets nästa sammanträde**

Ordföranden Bengt Wahlberg föreslår att kyrkorådets nästa sammanträde som skall äga rum den 27 mars senareläggs till den 3 april.

**Beslut**

Kyrkorådet beslutar att kyrkorådets nästa sammanträde äger rum den 3 april.

---



Utdragsbestyrkande

Kyrkorådet

2017-02-27

14(14)

**Kr § 10****Meddelanden***Kyrkovalet den 17 september*

Ersättaren och valnämndens ordförande Torbjörn Andersson informerar om händelser och tidpunkter inför kyrkovalet den 17 september.

*Kyrkofullmäktiges sammanträde den 13 mars är inställt*

Ledamoten och kyrkofullmäktiges ordförande Carl Hermelin informerar att kyrkofullmäktiges sammanträde den 13 mars är inställt med anledning av ärendebrist.

*Hela Människan*

Ledamoten Mats O Karlsson informerar om verksamheten som bedrivs av Hela Människan.

---



Utdragsbestyrkande